

Eleverne på produktionsskolerne skæres i ydelse - forstander frygter, at de svageste unge må betale prisen

På Elsesminde Produktions-Højskole i Odense frygter forstander Vibeke Nørby Mouridsen, at den reduktion af elevernes skoleydelse, som er trådt i kraft pr. 1. januar, bringer de svageste unge længere væk fra job og uddannelse.

Af Sarah Scheer Pedersen

Der dufter af frisk maling på første salen på Elsesminde Produktions-Højskole i Odense. Her er Troels og Mohammed igang med at male stolper. Arbejdet med at gøre første salen beboelig har stået på længe, men for Mohammed er det hans første dag på skolen.

I december blev Mohammed smidt ud af Teknisk Skole efter 2 år og mistede derfor sin praktikplads hos Byens Auto i Odense. Den 19 årige mands drøm er dog stadig at blive mekaniker:

>>Hver gang jeg kigger på en bil, så ved jeg, hvad den fejler. Det er lige mig.<<

Nu er værkstedets duft af olie skiftet ud med en hverdag i hvide kansas-bukser. Men fordi skoleydelsen for produktionsskoleelever er blevet reduceret, for dem der starter efter 1. januar 2017, er der stor forskel på hvad eleverne får i ydelse, for at svinge penslen. Det irriterer Mohammed:

>>Det er forskelsbehandling og træls at der skal være den forskel.<<

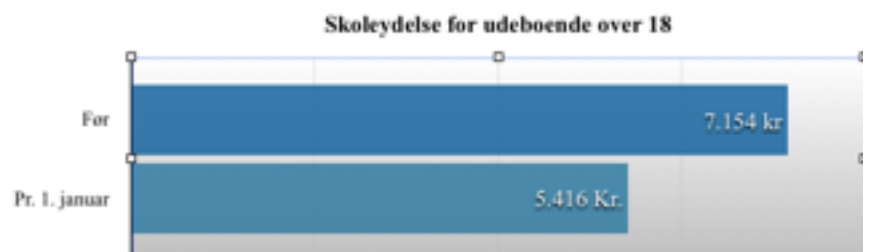

Sammen med ham på første salen går Troels, som også er elev på malerværkstedet på Elsesminde. Ligesom Mohammed er han udeboende, men fordi han startede før årsskiftet, får han den tidligere sats. Troels månedlige indkomst er derfor 1738 kr. højere end Mohammed, da han er på den nye takst.

Stor reduktion af de unges ydelser

Baggrunden for den forskel er, at et flertal på Christiansborg i december besluttede at reducere skoleydelsen for produktionsskoleeleverne. Samtlige partier i blå blok stemte for forslaget, som vil spare staten en halv milliard om året.

Før årsskiftet fik en udeboende ung over 18 år en skoleydelse på 7154 kr. om måneden for sit arbejde på skolens værksted. Idag er den ydelse reduceret til 5.416. En reduktion på ca. en fjerdedel. For de hjemmeboende over 18 år, drejer det sig om mere end en halvering af skoleydelse fra 3.856 kr. til 1516 kr. pr. måned.

Venstres undervisningsordfører, Anni Mathiessen, udtalte den gang, at der ikke udelukkende var tale om en spareøvelse, men at man også ønskede at sende et signal om,

at ydelsen ikke skal være grunden til, at den unge vælger produktionsskolen. Samt at der var tale om en såkaldt 'harmonisering' med SU'en.

Som at sammenligne æbler og pærer

Det argument er ifølge forstander ved Elsesminde Produktions-Højskole Vibeke Nørby Mouridsen skudt ved siden af:

>>Det er ikke en harmonisering. Produktionsskolen er ikke en uddannelse, men et specialtilbud for nogen som har behov for noget specielt.<<

En del af de unge døjer med lavt selvværd, nogen med misbrug mens andre igen er skoletrætte. Desuden oplever Vibeke Nørby Mouridsen at psykisk sårbarhed spiller en større og større rolle:

>>Idag er det rigtig meget det psykiske. Her oplever vi også det, som man kan læse alle steder - at der er mange af de unge som har psykiske vanskeligheder.<<

At der er tale om unge som ikke er parat til at træde ind i uddannelsessystemet, det fremgår direkte af produktionsskoleloven, hvor det står beskrevet, at tilbuddet gælder unge under 25 som ikke umiddelbart har forudsætninger for at påbegynde en uddannelse.

Mangeartede udfordringer

En tur rundt på Elsesmindes 22 værksteder viser den forskellighed produktionsskolen rummer. Ja, den nærmest sætter sig i næsen, når man bevæger sig rundt mellem skolens mange bygninger: i smedjen breder der sig en skarp duft af jern, mens man hos dyrepasserne overvældes af den tunge lugt af fugtig jord.

I værkstedet 'Medie Digital' lærer eleverne at redigere lyd, billede og lave digitale designs. Elvernes stolthed er Elsesmindes nye hjemmeside, som eleverne fortæller, at de har været med til at udforme. Forud for succesoplevelserne på Elsesminde Produktions-Højskole har nogle af eleverne dog nogle svære ting i bagagen.

Anton ligner en fyr som har det som blommen i et æg på det digitale værksted, og det bekræfter han som noget af det første:

>>Jeg kunne faktisk ikke falde i søvn igår, fordi jeg glædede mig så meget til at komme tilbage hertil, så jeg har kun sovet 2 timer i nat.<<

Sådan har det dog ikke altid været. I gymnasiet led han af depressioner, som førte til for højt fravær, en følelse af at stå udenfor, og i sidste ende måtte han skifte gymnasie. Det blev dog for meget for Anton, da han i 2015 mistede sin nære ven, som blev kørt ned og dræbt på Odense Banegård, efter de havde været til en gymnasiefest.

Christine sidder ved den anden ende af det ovale bord og er mere tilbageholdende. Hun var igang med en uddannelse som bager, men i august blev hun overfaldet på vej til arbejde:

>>Så kunne jeg ikke mere! Jeg kunne ikke arbejde mere, og jeg havde virkelig meget angst og kunne ikke gå uden for en dør.<<

Udtryk for en højredrejet menneskesyn

Forstander Vibeke Nørby Mouridsen opfatter besparelserne i produktionsskoleelevernes ydelser, som en del af en samfundstendens, hvor holdning til de unge mennesker som falder udenfor har ændret sig:

>>Det er et menneskesyn og en højredrejning. Hvor det tidligere var samfundets skyld, er det idag borgerne egen skyld.<<

Hun mener, at det er med til at skabe et psykisk press hos de unge:

>>Jeg har talt med unge som siger, at det er deres egen skyld, hvor der også er vilkår og rammer, som gør det svært.<<

Fordomme om produktionsskolen

Alle omkring bordet i det Digitale værksted kan nikke genkendende til, at hører fordomme, når de fortæller, at de går på produktionsskole. Emil fortæller:

>>Jeg havde selv den fordom om, at det var nogen som ikke kan finde ud af en skid. der gik på produktionsskole. At det var nogle banditter som har været i fængsel, og nu ved de ikke, hvad de skal. Sådan er det slet ikke.<<

Frederik føler, at politikerne på forhånd giver op gå produktionsskoleeleverne, fordi de falder igennem i systemet. Også sammenligningen med SU'en provokerer ham:

>>Regeringen siger at det er ligesom SU, men det er det ikke. Man kan ikke tage SU lån og har ikke samme energi og tid til et fritidsjob. <<

Præmissen om at de unge tidligere skulle have vælge produktionskolens tilbud frem for ordinær uddannelse på grund af en højere ydelse, mener Faegheh Shirzad er helt forfejlet. Hun har arbejdet som vejleder for de unge på Elsesminde Produktions-Højskole de sidste 17 år. Hun mener, at de unges holdning til uddannelse har ændret sig markant de sidste 5 år:

>>Førhen måtte vi presse dem imod uddannelse. Idag presser de sig selv, også når vi mærker, at de ikke er klar. Der er en kæmpe fokus på uddannelse hos de unge idag.<<

Et spørgsmål om at kunne betale huslejen

Flere af de udeboende elever på værkstedet tror ikke, at de ville kunne klare sig, hvis de var på den nye ydelse på 5.416 kr. pr. måned. Blandt andet Christine som bor for sig selv i Odense:

>>Jeg tror ikke at jeg ville kunne klare mig for de penge, for min husleje er 4000 kr. Og hvis det kniber med pengene er det også et problem, for jeg kan ikke bare flytte hjem til mine forældre.<<

Et af kritikpunkterne i forhold til besparelserne i skoleydelsen har været, at det ville blive vanskeligere for de unge på uddannelseshjælp at komme videre igennem et produktionsskole forløb.

Uddannelseshjælp er kontanthjælp for unge under 30, som ikke har færdiggjort en uddannelse, og ydelsen er enten 600 eller 1650 kr højere end skoleydelsen - afhængigt af om den unge er på den høje sats for ikke uddannelsesparate eller den lavere for dem der blot er aktivitetsparate.

De unge på uddannelseshjælp skal altså gå ned i ydelse, hvis de vil benytte produktionsskolernes tilbud, og det forhold bekymrer forstander Vibeke Nørby Mouridsen:

>>Jeg går ud fra, at der er nogen unge, som af økonomiske årsager, ikke har råd til at komme her. Det er rigtig trist og en samfundsmæssig udfordring.<<

Christine, som måtte stoppe i lære som bager efter et overfald, mener ikke, at hun ville have råd til at få skåret så meget i sin indkomst. Derfor ville hun nok være nød til at vælge at blive på uddannelseshjælp af økonomiske årsager. Men hun tror, at det ville have stor konsekvenser for hende:

>>De har jo lavet produktionsskolerne for, at man kan komme videre. Hvis jeg bare var hjemme, så tror jeg ikke at jeg kunne komme videre, efter hvad som er sket med mig.”

Ungdommens Uddannelsesvejledning og Odense Kommune ønsker ikke at udtale sig om, hvordan reduktionen af skoleydelsen påvirker deres mulighed for, at få de unge tættere på uddannelse. De understreger dog, at deres opgave er, at få de unge videre og at økonomien ikke skal spille en rolle i deres vejledning.

At de unge, som kommer på produktionskole, kommer fra svagere sociale baggrunde sammenlignet med gennemsnittet, det understreges i en ny rapport fra december 2016, gennemført af Deloitte, som blandt andet har undersøgt effekten af produktionsskoleforløbene.

Vibeke Nørby Mouridsen er ikke i tvivl om, at det vil ramme de svageste unge - nemlig dem som ikke kan få nogen supplerende indtægt i form af job ved siden af eller økonomisk hjælp fra familien.